

**PROGRAM PROFILAKTYKI
II LICEUM
OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO
Z ODDZIAŁAMI DWUJĘZYCZNYMI
IM. ŚW.KRÓLOWEJ JADWIGI**

Program uchwalony przez Radę Rodziców w porozumieniu z Radą Pedagogiczną w dniu 17.09.2015r.

Podstawa prawna

Ustawy:

Ustawa o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r. (Dz.U. z 2015r., poz. 2156 z późn. zm.),

Rozporządzenia:

1. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015r. . (Dz.U. z 2015r., poz. 1249) w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii.

Niepokojąco duża liczba młodzieży a nawet dzieci sięga po papierosy, alkohol a nawet narkotyki i substancje o działania psychoaktywnym potocznie nazywane „dopalaczami”. Po używki sięgają coraz młodsze osoby. Dlatego placówki oświatowe podjęły szereg działań mających na celu zahamowanie tego zjawiska. Zadaniem szkoły jest poszukanie nowych możliwości dotarcia do ucznia.

Szkolny program profilaktyki dotyczy wyodrębnienia planu specyficznych oddziaływań wychowawczych, nastawionych na przeciwdziałanie zagrożeniom występującym w środowisku ucznia.

Szkolny program profilaktyki jest programem oddzielnym, ale nie stanowi odrębnego, niezależnego obszaru działań szkoły, pełni bowiem rolę uzupełniającą i kompensującą wobec wychowawczego programu szkoły. Konstruowany jest więc po to, by zapobiegać, korygować, wspierać wychowanie, kompensować jego niedostatki.

Działalność profilaktyczna w szkole i placówce polega na realizowaniu działań z zakresu profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej.

Działalność profilaktyczna obejmuje:

- 1) **profilaktykę uniwersalną** - wspieranie wszystkich uczniów i wychowanków w prawidłowym rozwoju i zdrowym stylu życia oraz podejmowanie działań, których celem jest ograniczanie zachowań ryzykownych niezależnie od poziomu ryzyka używania przez nich środków i substancji,
- 2) **profilaktykę selektywną** - wspieranie uczniów i wychowanków, którzy ze

względu na swoją sytuację rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są w wyższym stopniu narażeni na rozwój zachowań ryzykownych;

3) profilaktykę wskazującą - wspieranie uczniów i wychowanków, u których rozpoznano wczesne objawy używania środków i substancji lub występowania innych zachowań ryzykownych, które nie zostały zdiagnozowane jako zaburzenia lub choroby wymagające leczenia.

Działania profilaktyczne w szkole obejmują w szczególności:

1) realizowanie wśród uczniów i wychowanków oraz ich rodziców lub opiekunów programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego dostosowanych do potrzeb indywidualnych i grupowych oraz realizowanych celów profilaktycznych, rekomendowanych w ramach systemu rekomendacji, o którym mowa w Krajowym Programie Przeciwdziałania Narkomanii ;

2) przygotowanie oferty zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia, jako alternatywnej pozytywnej formy działalności zaspakajającej ważne potrzeby, w szczególności potrzebę podniesienia samooceny, sukcesu, przynależności i satysfakcji życiowej;

3) kształtowanie i wzmacnianie norm przeciwnych używaniu środków i substancji przez uczniów i wychowanków, a także norm przeciwnych podejmowaniu innych zachowań ryzykownych;

4) doskonalenie zawodowe nauczycieli i wychowawców w zakresie realizacji szkolnej interwencji profilaktycznej w przypadku podejmowania przez uczniów i wychowanków zachowań ryzykownych;

5) włączanie, w razie potrzeby, w indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny, działań z zakresu przeciwdziałania używaniu środków i substancji,

Szkoła współpracuje z jednostkami samorządu terytorialnego, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, w tym poradniami specjalistycznymi, placówkami doskonalenia nauczycieli, podmiotami realizującymi świadczenia zdrowotne z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień, wojewódzkimi i powiatowymi stacjami sanitarno--epidemiologicznymi, Policją, pracodawcami, a także podmiotami, o których mowa w art. 5 ust. 3 ustawy, oraz podmiotami, o których mowa w art. 2a ustawy o systemie oświaty, w szczególności przy

opracowaniu diagnozy w zakresie występujących w środowisku szkolnym czynników chroniących oraz czynników ryzyka, dotyczącej uczniów lub wychowanków, rodziców lub opiekunów, nauczycieli, wychowawców i innych pracowników szkoły lub placówki.

CELE OGÓLNE :

- wspieranie zdrowia psychicznego i fizycznego uczniów;
- pomoc w zdobywaniu wiedzy o zagrożeniach dla zdrowia i życia człowieka;
- kształcenie umiejętności przeciwdziałania zagrożeniom;
- ukierunkowanie ucznia w jego dążeniach i pomoc w zbudowaniu właściwej hierarchii wartości;
- kształcenie umiejętności realizowania własnych potrzeb z poszanowaniem drugiego człowieka;
- promocja zdrowego stylu życia;
- profilaktyka nowotworowa;

ZADANIA:

1. Diagnoza potrzeb środowiska uczniów.
2. Indywidualna pomoc oraz wsparcie w sytuacjach trudnych dla uczniów i rodziców.
3. Zachęcanie i motywowanie do podejmowania zdrowego i bezpiecznego stylu życia.
4. Wskazywanie sposobów radzenia sobie w sytuacjach trudnych bez konieczności korzystania ze środków psychoaktywnych.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

Szkolny Program Profilaktyki jest spójny z Programem Wychowawczym szkoły i obejmuje cztery sfery oddziaływań:

1. Działania psychoedukacyjne - przeznaczone dla wszystkich uczniów. Ich celem jest zapoznanie młodzieży z niebezpieczeństwem, jakie stanowią środki psychoaktywne oraz wskazanie problemu przemocy i agresji. Powyższe działania realizowane będą podczas lekcji wychowawczych, a także poprzez atrakcyjne formy przekazu, np. przedstawienia teatralne, filmy, spotkania z ludźmi profesjonalnie zajmującymi się uzależnieniami, imprezy o charakterze profilaktycznym.

2. Działania prozdrowotne - przeznaczone dla wszystkich uczniów; ich celem jest zapoznanie młodzieży z zasadami zdrowego stylu życia oraz ich propagowanie, kształtowanie nowego sposobu myślenia o zdrowiu, rozumianego jako stanu dobrego samopoczucia nie tylko fizycznego, ale również psychicznego i społecznego. Powyższe działania realizowane będą podczas lekcji wychowawczych, a także poprzez atrakcyjne formy przekazu np. przedstawienia teatralne, filmy, spotkania z przedstawicielami służby zdrowia.

3. Działania ukierunkowujące dojrzewanie - o skuteczności działań profilaktycznych decyduje budowanie dojrzałej osobowości ucznia. Wiąże się to z ukierunkowaniem go w jego dążeniach, pomocą w zbudowaniu właściwej hierarchii wartości, nauką realizacji własnych potrzeb z poszanowaniem drugiego człowieka. Działania dotyczące tej sfery realizowane będą podczas lekcji wychowawczych, rozmów indywidualnych z uczniem.

4. Wspomaganie wychowania w rodzinie - trudny okres dojrzewania i związane z tym problemy wychowawcze, zwiększająca się liczba rodzin dysfunkcyjnych, w tym niezaradnych wychowawczo wymaga ze strony szkoły pomocy, wsparcia. Działania te realizowane będą poprzez indywidualny kontakt z rodzicami, opiekunami prawnymi.

5. Działania wspierające pracę nauczyciela - coraz bardziej widoczny kryzys wartości wśród młodzieży, brak ideałów, autorytetów oraz szerzący się problem narkomanii, alkoholizmu, zażywania „dopalaczy”, przemocy, stawia przed nauczycielami wiele zadań. Aby nauczyciel mógł oddziaływać na ucznia, wspierać go i wskazywać mu właściwą drogę, sam musi znać efektywne sposoby postępowania oraz sposoby uzyskania zmiany w zachowaniach uczniów zagrożonych niedostosowaniem społecznym.

SPOSOBY REALIZACJI:

I Działania Psychoedukacyjne:

Lp.	zadania	osoby odpowiedzialne	termin realizacji
1	Adaptacja w nowym środowisku szkolnym uczniów klas pierwszych.	pedagog, wychowawcy	wrzesień
2	Warsztaty integracyjne dla uczniów klas I. (integracja zespołów klasowych)	wychowawcy kl. I, pedagog	Październik, cały rok szkolny
3	Realizowanie treści profilaktycznych niezależnie od obowiązującego programu nauczania przez nauczycieli przedmiotu.	nauczyciele przedmiotu	cały rok szkolny
4	Akcje szkolne związane z profilaktyką: Przeciwdziałania zażywania dopalaczy, narkotyków, chorób , w tym cywilizacyjnym	wychowawcy, nauczyciele biologii, pielęgniarka,	cały rok szkolny
5	Współorganizowanie i uczestniczenie w miejskich imprezach i przedsięwzięciach o charakterze profilaktycznym.	dyrektor, wychowawcy, policja, straż miejska, terapeuci, pedagog	cały rok szkolny

6	Działania z zakresu problematyki uzależnień: narkomania, alkoholizm, zażywanie „dopalaczy”, nikotynizm oraz zjawiska przemocy, cyberprzemocy i agresji – pogadanki, prelekcje, przedstawienia teatralne, filmy edukacyjne, spotkania z terapeutami, psychologiem i pedagogiem.	dyrektor, wychowawcy, pedagog, psycholog, nauczyciel wychowania do życia w rodzinie, policjant, informatyk	cały rok szkolny
---	--	--	------------------

II Działania prozdrowotne

Lp.	zadania	osoby odpowiedzialne	termin realizacji
1.	Promowanie zdrowego stylu życia: <ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie pogadarek na lekcjach wychowawczych promujących zdrowy styl życia, - spotkania z pracownikami Służby Zdrowia (np. dietetyk, psychiatra, ginekolog), - uczestnictwo uczniów w programach profilaktycznych organizowanych na terenie szkoły i w środowisku lokalnym, - udział uczniów w zajęciach „Szkoły Promocji Zdrowia”. 	wychowawcy klas, pielęgniarka szkolna, pedagog szkolny, nauczyciele biologii, wychowania fizycznego	cały rok szkolny
2.	Kształtowanie nawyków i przyzwyczajeń zdrowotnych: <ul style="list-style-type: none"> - organizowanie spotkań z pracownikami służby zdrowia, pielęgniarką szkolną, - organizowanie imprez sportowo rekreacyjnych, np.: dzień sportu. 	wychowawcy klas, pielęgniarka szkolna, pedagog szkolny, nauczyciele biologii i wychowania fizycznego,	cały rok szkolny

3.	<p>Poznanie zagrożeń cywilizacyjnych oraz nabycie umiejętności właściwego zachowania się w sytuacji zagrożenia (bezpieczeństwo ucznia w szkole, domu, na ulicy).</p>	<p>wychowawcy klas nauczyciel edukacji dla bezpieczeństwa (edb)</p>	<p>cały rok szkolny</p>
4.	<p>Kształtowanie niezbędnych i koniecznych czynności higienicznych i zdrowotnych wobec własnego ciała:</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizowanie konkursów, akcji ekologicznych, olimpiady o zdrowym żywieniu, - doskonalenie umiejętności udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, - przekazywanie informacji o chorobach XXI, - kształtowanie nawyku o dbania o higienę osobistą. 	<p>wychowawcy klas, pielęgniarka szkolna, pedagog, nauczyciel edb, nauczyciele wychowania fizycznego</p>	<p>cały rok szkolny</p>
5.	<p>Otoczenie szczególną opieką uczniów chorych przewlekle.</p> <ul style="list-style-type: none"> - objęcie uczniów nauczaniem indywidualnym. - udzielenie uczniom pomocy psychologiczno - pedagogicznej 	<p>nauczyciele, psycholog, pedagog</p>	<p>cały rok szkolny</p>

III Działania ukierunkowujące dojrzewanie uczniów

Lp.	zadania	osoby odpowiedzialne	termin realizacji
1	<p>Kształtowanie pozytywnej samooceny u młodzieży:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ankieta na temat zainteresowań młodzieży, - udział w konkursach literackich, - zamieszczanie prac w gazetce szkolnej, - udział w konkursach i olimpiadach, - zachęcanie do zdrowej rywalizacji – <p>promowanie uczniów osiągających dobre wyniki w nauce, odznaczających się wysoką kulturą osobistą, społeczników,</p> <ul style="list-style-type: none"> - promowanie uczniów działających na rzecz innych (np. wolontariat). 	<p>dyrektor, pedagog, wychowawcy, nauczyciele wszystkich przedmiotów, niektóre zadania poloniści</p>	cały rok szkolny
2	<p>Rozwijanie u uczniów zdolności współodczuwania – empatii, oraz uwrażliwianie na potrzeby , odczucia innych. Organizowanie pomocy dla osób potrzebujących, np. koncerty i akcje charytatywne, stała pomoc, np. koleżeńska w nauce.</p>	<p>dyrektor, nauczyciele i wychowawcy, pedagog, psycholog, samorząd uczniowski</p>	cały rok szkolny
3	<p>Przekazywanie i kształtowanie postawy godności i szacunku dla każdego człowieka. Troska o zdrowie i potrzeby duchowe jednostki.</p>	<p>dyrektor, nauczyciele i wychowawcy, pedagog, psycholog, nauczyciel wychowania do życia w rodzinie</p>	cały rok szkolny

4	Przekazywanie norm moralnych – prawo człowieka do wolności, poczucia bezpieczeństwa, dyskusje na temat tolerancji, rasizmu, dyskryminacji, terroryzmu, przemocy.	nauczyciele WOS, wychowawcy	cały rok szkolny
5	Nauka odmawiania – asertywność w sytuacjach konfliktu i nacisku.	wychowawcy i nauczyciele, pedagog	cały rok szkolny

IV Działania wspomagające wychowanie w rodzinie:

Lp.	zadania	osoby odpowiedzialne	termin realizacji
1	Wspieranie rodziców w trudnościach wychowawczych – zaburzonych relacjach z dziećmi, komunikowaniu się – rozmowy indywidualne.	dyrektor, wychowawcy, pedagog, psycholog	cały rok – według potrzeb
2	Udzielanie pomocy w ramach poradnictwa „Szkoła dla rodziców” – konsultacje, porady indywidualne.	dyrektor, pedagog, psycholog	cały rok – według potrzeb
3	Organizowanie zebrań klasowych z udziałem rodziców, uczniów i wychowawcy.	dyrektor, wychowawcy, pedagog, psycholog	cały rok – według potrzeb
4	Wspólne ustalanie z rodzicami środków zaradczych dla ucznia.	wychowawcy, psycholog, pedagog	cały rok – według potrzeb

5.	Wspieranie rodziców w przeciwdziałaniu uzależnieniom młodzieży od alkoholu, narkotyków dopalaczy	Dyrekcja, pedagog, psycholog, wychowawcy, policjant	Wrzesień, cały rok
----	--	---	--------------------

V. Działania wspierające pracę nauczyciela

Lp.	zadania	osoby odpowiedzialne	termin realizacji
1.	Organizowanie warsztatów doskonalących dla nauczycieli. Udostępnianie informacji o kursach, warsztatach i konferencjach szkoleniowych dotyczących profilaktyki.	dyrektor , pedagog	cały rok szkolny
2.	Konsultacje w sprawach uczniów	dyrektor	według potrzeb
3.	Organizowanie spotkań dla klasowych zespołów nauczycieli	wychowawcy klas	według potrzeb
4.	Wzajemna wymiana doświadczeń nauczycieli, pedagoga i psychologa	dyrektor	cały rok szkolny
5.	Stworzenie w bibliotece szkolnej działu poświęconego problemom dorastania i dojrzewania młodzieży oraz systematyczne uzupełnianie księgozbioru.	nauczyciele biblioteki i czytelnicy	cały rok szkolny
6.	Umożliwienie nauczycielom korzystania z porad psychologa pełniącego dyżur w szkole.	dyrektor szkoły	według potrzeb

Zakres odpowiedzialności osób zaangażowanych i sposoby realizacji zadań:

Osoby odpowiedzial	Środki, formy realizacji	Terminy
Dyrekcja, kadra kierownicza	<ul style="list-style-type: none"> - udział w zespole wychowawczym, - śledzenie procedur prawnych dotyczących działalności profilaktycznej szkoły, - stosowanie środków dyscyplinujących uczniów sprawiających problemy wychowawcze (nagana dyrektora, podejmowanie decyzji o ewentualnym skreśleniu ucznia z listy uczniów po wcześniejszym zasięgnięciu opinii RP i Samorządu Szkolnego, - uwzględnienie w harmonogramie wewnętrznego doskonalenia nauczycieli tematyki, dotyczącej profilaktyki 	według harmonogramu zebrań oraz potrzeb
Pedagog szkolny	<ul style="list-style-type: none"> - analiza dokumentacji uczniów nowoprzyjętych, - objęcie opieką uczniów wymagających wszelkiego rodzaju wsparcia, - współpraca z poradnią psychologiczno – pedagogiczną -kierowanie uczniów z deficytami rozwojowymi, zaburzeniami dysleksycznymi - współpraca z nauczycielami języka polskiego, - prowadzenie akcji profilaktycznych oraz realizacja programów z tego zakresu z wychowawcami klas, - informowanie RP o podjętych działaniach profilaktycznych, - dostarczanie materiałów do lekcji wychowawczych, - udział w pracach Zespołu Wychowawczego, - indywidualne rozmowy z uczniami, rodzicami, wychowawcami, - pedagogizacja rodziców (pogadanki, prelekcje), współpraca z instytucjami, organizacjami podejmującymi działania profilaktyczne na terenie szkoły i poza nią, - współpraca z instytucjami pełniącymi funkcje opiekuńcze wobec dzieci i ich rodzin, - opracowanie i prowadzenie ankiet dotyczących problematyki wychowawczej w szkole. 	wrzesień cały rok szkolny

Inspektor BHP	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie pełnej dokumentacji wypadków uczniów i pracowników, - koordynacja działań zakresie profilaktyki i bezpiecznej nauki i pracy w szkole, - aktualizacja instrukcji ochrony ppoż., planów ewakuacji, 	cały rok szkolny
Samorząd szkolny	<ul style="list-style-type: none"> - pomoc w organizacji działań profilaktycznych na terenie szkoły, - współtworzenie regulaminów, zatwierdzanie Statutu Szkoły. 	wg potrzeb
Pielęgniarka	<ul style="list-style-type: none"> - wykonywanie i interpretowanie badań przesiewowych, - współdziałanie w przygotowaniu powszechnych badań lekarskich uczniów, - zbieranie i analiza wyników badań do oceny zdrowia i rozwoju uczniów, - współpraca z nauczycielami prowadzącymi indywidualne nauczanie uczniów przewlekle chorych, - sprawowanie opieki nad uczniami z problemami zdrowotnymi, szkolnymi, społecznymi, - edukacja zdrowotna uczniów, - sprawowanie kontroli warunków higieniczno-sanitarnych w środowisku szkolnym, - prowadzenie dokumentacji. 	na bieżąco
Rada Rodziców	<ul style="list-style-type: none"> - pomoc w organizacji działań profilaktycznych na terenie szkoły, - wskazywanie zagrożeń i niebezpieczeństw pojawiających się w szkole i w domu 	na bieżąco

Osoby, instytucje i organizacje wspierające szkołę w podejmowanych działaniach profilaktycznych

Osoby	Podejmowane działania
Pielęgniarka	<ul style="list-style-type: none"> - wykonywanie i interpretowanie badań przesiewowych, - współdziałanie w przygotowaniu powszechnych badań lekarskich uczniów, - zbieranie i analiza wyników badań do oceny zdrowia i rozwoju uczniów, - współpraca z wychowawcami klas w preorientacji zawodowej uczniów, - współpraca z nauczycielami prowadzącymi indywidualne nauczanie uczniów przewlekle chorych, - sprawowanie opieki nad uczniami z problemami zdrowotnymi, szkolnymi i społecznymi, - edukacja zdrowotna uczniów i rodziców, - prowadzenie zajęć z uczniami o tematyce zdrowotnej, - sprawowanie kontroli warunków higieniczno-sanitarnych w środowisku szkolnym, - współpraca z pedagogiem szkolnym, - prowadzenie dokumentacji.
Poradnia Pedagogiczno-Psychologiczna	<ul style="list-style-type: none"> - przeprowadzanie badań dotyczących zaburzeń dyslektycznych, - prowadzenie zajęć z zakresu terapii, - przeprowadzenie warsztatów związanych z wyborem zawodu.
Poradnie Specjalistyczne	<ul style="list-style-type: none"> - opieka nad młodzieżą mającą problemy zdrowotne, - korzystanie z kursów i szkoleń organizowanych dla nauczycieli, - - korzystanie z pomocy dydaktycznych.
Inne organizacje	<ul style="list-style-type: none"> - wsparcie działań szkoły zgodnie z własną działalnością statutową

Formy działań stosowane przy realizacji Programu Profilaktyki:

1. Dotyczące ucznia:	<ul style="list-style-type: none"> - rozmowy indywidualne, - lekcje wychowawcze, - praca z grupą, - pogadanki, - wykłady, - dyskusje, debaty - programy profilaktyczne, akcje profilaktyczne, - konkursy - warsztaty, - spektakle teatralne
2. Dotyczące rodziców:	<ul style="list-style-type: none"> - indywidualne rozmowy z rodzicami, - udział rodziców w wywiadówkach, wykłady dla rodziców - spotkania z policjantem, psychologiem - przeprowadzanie wywiadów środowiskowych, - zajęcia profilaktyczne dla rodziców.

Ewaluacja Programu Profilaktyki:

1. Spotkania Rady Pedagogicznej poświęcone refleksjom indywidualnym i wnioskowi grupowym, związanym z realizacją Programu Profilaktyki oraz ewentualnymi propozycjami modyfikacji programu.
2. Zebrania Rady Rodziców, poświęcone powyższej kwestii - wnioski.
3. Ankiety przeprowadzone wśród uczniów, nauczycieli i rodziców - analiza i wnioski.
4. Rozmowy z uczniami i nauczycielami - wnioski.
5. Rozwój współpracy rodziców i środowiska ze szkołą- wnioski.
6. Dyskusja nad sprawozdaniami z prac Samorządu Szkolnego, pedagoga szkolnego - wnioski.
7. Prace zespołu do spraw programu profilaktycznego nad modyfikacją programu na podstawie wniosków.

Podsumowanie:

Program profilaktyki jest programem otwartym, którego treści ulegać będą zmianie spowodowanej diagnozą aktualnych potrzeb młodzieży, dokonywanej na podstawie ankiet, rozmów z uczniami, nauczycielami, rodzicami.